

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Osloadvokatene AS
Att: Kristian Berge
Postboks 8913 St.Olavsplass
0028 Oslo

Universitetet i Agder
Postboks 422
4604 Kristiansand S

Bergen, 07.05.2024
Deres ref.: 21/15476
Vår ref.: 24/00723 (126/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 126/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder, heretter UiA, i sak KL-sak 36/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 24.06.2022, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 24.06.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak tidligere ref. 22/00561 (126/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 22.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [redacted] tidligere representert ved advokat Kristian Berge. Klageren hadde opptak på [redacted]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen [redacted] høsten 2021.

I forbindelse med sensur ble det fattet mistanke om fusk. Det fremgår av «forhåndsvarsel om mistanke om fusk på eksamen» av 09.01.2022 at sensor oppdaget at nesten samtlige oppgaver i den skriftlige delen av eksamen i [redacted] var lastet opp i nettsidene til chegg.com. Nettsiden tilbyr løsningsforslag mot betaling. Klagerens hjemmeeksamen inneholdt likheter til løsningsforslag publisert på chegg.com. Oppgave 17 er identisk, med unntak av en bokstav, til løsningsforslaget som ligger ute på chegg.com. Videre har klagerens besvarelser på oppgave 1, 11 og 4 likheter til chegg.com sitt løsningsforslag, og klageren har kopiert en feilaktig løsning fra oppgave 4. Sensor beskriver formuleringene brukt i den innleverte hjemmeeksamen som uvanlig sett i lys av hva som er blitt sagt under forelesningene.

Klagerens advokat innga en uttalelse 27.01.2022, hvor det anføres at klageren erkjenner fusk. Det vises til at de subjektive og objektive vilkår for fusk er til stede. Klageren forklarer at h[un] opplevde eksamen som omfattende og h[un] var under tidspress. Under hjemmeeksamen forsøkte klageren å google enkelte spørsmål, og h[un] oppdaget at flere studenter hadde lagt inn eksamensspørsmål under nettsidene til chegg.com. Klageren skriver [redacted] i samarbeid med to studenter, hvor det ene gruppemedlemmet er mistenkt for fusk. Det anføres at en utestengelse vil ramme det tredje gruppemedlemmet på en uheldig måte. Klageren ber om at [redacted] erkjennelse vektlegges ved reaksjonsfastsettelsen da det letter universitetets arbeidsbyrde. Det anføres at annullering er en tilstrekkelig reaksjon. Subsidiært bes det om at utestengelsen utsettes for å ivareta hensynet til det tredje gruppemedlemmet.

Ifølge saksfremlegg fra UiA 27.01.2022 var universitetet i kontakt med chegg.com angående opplasting av hjemmeeksamen i [redacted]. Det ble avdekket at klageren hadde brukt sin private e-post for å innsende deler av hjemmeeksamen under tidspunkt for eksamen.

Klagerens advokat sendte kommentarer til saksfremlegg 03.02.2022, hvor det vises til tidligere anførsler. Det anføres at det fremstår uheldig at studenter ikke skal ha noen insentiver for å forklare seg sannferdig i saker som omhandler fusk. Videre viser klageren til at [redacted] har lagt ned betydelig innsats, og at arbeidet vil være forgjeves dersom klageren utestenges vårsemesteret 2022.

Klagenemnda ved UiA behandlet saken i møte 09.02.2022. Nemnda viste til at klageren hadde distribuert eksamensoppgaven under eksamensperioden, levert andres arbeid, og fremstilt det som sitt eget. Nemnda fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innleveringen av hjemmeeksamen, og fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt 16.02.2022 – 20.12.2022. Det ble vurdert at klagerens erkjennelse ikke kunne medføre en reduksjon i reaksjonsfastsettelsen. UiA bemerket at det var tidlig i semesteret og gode muligheter for tilrettelegging for medstudenten i [redacted]

Klagerens advokat påklagde vedtaket 23.02.2022, hvor han viser til tidligere anførsler. Klageren er uenig med klagenemndas vurdering når det gjelder muligheten for tilrettelegging av medstudenter som berøres av klagerens utestengelse. Det anmodes om at klagenemnda innhenter uttalelse fra fakultetet om hvordan medstudenters arbeid blir vanskeliggjort, og hvilken tilrettelegging som eventuelt er mulig. Klageren ber om at klagenemnda tar stilling til hvilken periode klageren skal være utestengt.

Klagenemndas UiA vurderte klagen 25.02.2022. men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved UiA opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Sekretariatet for Felles klagenemnd mottok 03.05.2022 tilleggsinformasjon fra UiA. UiA fortalte at de i etterkant av behandlingen av saken hos den lokale klagenemnda, ble gjort kjent med et sikkerhetsbrudd. En foreleser hadde lagt ut dokumentasjon i emnerommet Canvas, hvor det fremgikk at studenter som ikke hadde fått sensur i emnet var mistenkt for fusk. UiA hadde undersøkt forholdet, og kunne ikke finne at informasjonen som ble lagt ut var egnet til å identifisere hvilke studenter det gjaldt. Da forholdet ikke var kjent ved nemndsbehandlingen, ble det ikke vurdert hvorvidt dette var formildende omstendigheter som fikk betydning ved reaksjonsfastsettelsen.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 andre ledd hva som skal anses som fusk:

....

«2) Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller vilkår for å gå opp eksamen (jf. § 1 f), regnes bl.a.:

- å presentere andres arbeid som sitt eget
- å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

-
- å handle i strid med denne forskriften eller retningslinjer for den enkelte eksamen.»

...

Videre fremgår det av forsiden til hjemmeeksamen i [REDACTED] at

...

«Besvarelsen på oppgaven skal være selvstendig arbeid. Kommunikasjon med andre om oppgaven, distribuering av oppgaveteksten eller utkast til svar er ikke tillatt. I teksten må du henviser til kilder på vanlig måte, både ved direkte sitat, og når du skriver om teksten med egne ord (parafraisering).»

....

Deler av hjemmeeksamen i [REDACTED] var distribuert til nettsiden chegg.com. Det opplyses i saksfremlegg 27.01.2022 at chegg.com bekrefter at klageren har brukt sin private e-post for innsendelse av deler av hjemmeeksamen under tidspunktet for eksamen.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på arten og likheten som er avdekket mellom klagerens hjemmeeksamen og løsningsforslag til eksamen i [REDACTED] publisert på nettsidene til chegg.com. Det vises til uttalelse fra sensor og saksfremlegget til nemnd for studentsaker ved UiA datert 27.02.2022. Sensor beskriver formuleringene brukt i den innleverte hjemmeeksamen som uvanlig sett i lys av hva som er blitt sagt under forelesningene. Oppgave 17 er, med unntak av en bokstav, besvart identisk med løsningsforslaget på nettsidene til chegg.com. Klagerens besvarelse på oppgave 1, 11 og 4 har likheter til chegg.com sitt løsningsforslag, og klageren har kopiert en feilaktig løsning fra hjemmeeksamens oppgave 4. Når det i tillegg er bekreftet av chegg.com at klageren har brukt sin private e-post til innsendelse av deler av hjemmeeksamen under tidspunktet for eksamen, er ikke nemnda i tvil om at nettstedet har vært kilde til flere deler av klagers eksamensbesvarelse. Videre legger nemnda til grunn at klageren har distribuert eksamensoppgaven under eksamensperioden. Klageren erkjenner i partsinnlegg av 27.01.2022 at h[REDACTED] har distribuert eksamensoppgaven på chegg.no og presentert andres arbeid som sitt eget.

Felles klagenemnd har kommet til at klageren – objektivt sett – har presentert andres arbeid som sitt eget og benyttet kilder i skriftlig arbeid uten tilstrekkelig kildehenvisninger, jf. forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 andre ledd. Videre vurderer nemnda at studenten – objektivt sett – har distribuert eksamensoppgaven under eksamensperioden, noe som er i strid med retningslinjene for eksamen i [REDACTED].

Det er for øvrig ikke bestridt at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om likhetene mellom klagerens besvarelse og løsningsforslagene fra nettsidene til chegg.com. For nemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektivt holdepunkter for at klageren bevisst har distribuert deler av hjemmeeksamen og benyttet andres arbeid uten tilstrekkelige kildehenvisninger. Med andre ord utelukker måten plagiatet kommer til uttrykk på i besvarelsen og omfanget, at fuskehandlingen kan ha skjedd ved uaktsomhet. Nemnda viser videre til at klageren erkjente fusk i partsinnlegget av 27.01.2021, og at [REDACTED] erkjennelse støttes av de øvrige bevisene i saken.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt, og det skal fastsettes en reaksjon.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Underinstansen har fattet vedtak om annullering av klagerens hjemmeeksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2022. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at en utestengelse vil påvirke en medstudent, som klageren skriver [REDACTED] sammen med, på en uheldig måte. Felles klagenemnd legger til grunn at institusjonen ivaretar eventuelle tredjeparter, slik at dette ikke blir et relevant hensyn i vurderingen.

Felles klagenemnd har videre merket seg klagerens anførsler om at annullering er en tilstrekkelig reaksjon. Nemnda peker på at den normale reaksjonen ved forsettlig fusk etter retts- og forvaltningspraksis er annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs. Nemnda kan ikke se at det foreligger formildende omstendigheter som taler for å fravike dette utgangspunktet, og finner at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er riktig reaksjon i dette tilfellet.

Underinstansen har i oversendelse datert 03.05.2022 vist til et sikkerhetsbrudd hvor en foreleser hadde lagt ut melding på Canvas om at kandidater som ikke hadde fått sensur enda var mistenkt for fusk. Underinstansen viste til at det ved behandling av saken ikke hadde blitt vurdert hvorvidt forholdet burde ha fått betydning for reaksjonsfastsettelsen. Felles klagenemnd kan ikke se at forholdet er relevant for vurderingen av denne konkrete saken, eller at det får betydning for reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 6 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 20 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UiA.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 24.06.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 24.06.2022 oppheves.
2. Vedtak fattet av underinstansen i sak 36/22 om annullering og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 15.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.